

R. P. Thomæ Tamburini Ë Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Personalis, an sit licitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Census Reservativus, & Consignativus.

2. Primò, dividitur census in reservativum, & consignativum. In reservativo, do tibi meum prædium, & reservo mihi ex illo certam pensionem, ut scilicet tu singulis annis, vel mensibus solvas mihi aliquam justam summam, v. g. decem aureos. In consignativo, retineo quidem dominium rei meæ v. g. prædii, domus, & cætera; sed in illis constituo pensionem, v. g. decem aureos singulis annis, vel mensibus, tibi solvendo. Solum ergo transero in te jus percipiendi pensionem à re mea, non verò rem meam: neque enim, in hoc census genere, vendo tibi rem meam, nec fructus ipsos percipiendos à re mea, sed jus ad illos percipiendos, ut ex *infra* dicendis clarè intelligis. Nam propterea iurisperiti censum consignativum sic definiunt: *Est jus percipiendi annuam, vel mensuam pensionem ex re fructifera, vel persona alterius.* Unde cum dicis: *Habeo censum in feudo Petri*, census est: *Habeo jus exigendi certam pecunia summam, seu certos fructus ex Petri feudo.* Lege Valent. *tr. 3. §. 2. d. 5. q. 2. p. 1. Mol. d. 3. §. 3. Less. l. c. 2. d. 1.* aliisque. Adverte, eum, qui emit censum, id est cui solvenda est pensio, appellari censuistam, seu censualistam: qui verò vendit, id est, qui soluturus est censum, vocari censuarium.

Personalis, Realis, Mixtus.

3. Secundò, census consignativus, de quo solet hic esse sermo, propter graves, & proprias difficultates, quibus scaturit, triplex est, ratione scilicet rei, super qua constituitur, quæ item est triplex. Primò enim constituitur super aliqua persona, diciturque census personalis, tunc pensio solvenda est, veluti ex fructibus propriæ artis, industria, operæ, laboris ipsius personæ, in qua census fundatur. Merus autem erit personalis, si nihil addas & aliam rem, ex qua non solvatur quidem pensio, sed sit, veluti dignus, seu hypotheca ad assecurationem dicti census, dicitur, testibus Molin. *l. c. & Less. l. c. d. 2.* non merè personalis.

Secundò, constituitur census, seu fundatur in aliqua re vilis, & fructifera, sive immobili, ut sunt prædia, domus, & c. sive aliquando mobili, seu se movente, quæ facit fructum, ut sunt greges, armenta, & c. diciturque census realis. Tertio, constituitur in re, & in persona ita, ut si res pereat, debeat ipsa persona solvere ex fructu suæ artis, vel industria, diciturque census mixtus.

Perpetuus, & Temporalis.

4. Tertiò, dividitur census ratione temporis. Alius enim est perpetuus, id est, pensio est perpetuò solvenda, nam, & ad hæredes transit. Alius temporalis, id est, pensio solvenda ad tempus, sive incertum, ut si esset ad vitum alterius, quo pacto vocari vulgò solet vitalitius, sive certum, ut, si esset ad decem, ad quindecim, ad viginti annos. Unde clarè colligis, non esse licitum, constituere censum perpetuum super personam, quia hæc perpetua non est, & consequenter fructum perpetuum non facit.

Redimibilis, & Irredimibilis.

5. Quarto, dividitur ratio pacti, nam pacisci solent contrahentes aliquando, ut census redimatur, ut tunc dicitur census redimibilis. Quòd si pactum sit, ut census redimatur, seu extinguatur, quocumque voluerit venditor, restituendo pecuniam totam, quam habuit ex venditione, pactum erit in gratiam venditoris: Si, quocumque voluerit emptor, erit in gratiam emptoris, si quocumque venditor, vel emptor voluerit, erit ex parte utriusque, atque adeò in utriusque gratiam. Aliquando autem paciscuntur contrahentes, ut nunquam census redimatur, & tunc erit census irredimibilis, atque adeò perpetuus. In dubio, an census sit redimibilis, an

irredimibilis, esse irredimibilem putat De Lugo *d. 27. de Inst. n. 7.* contra alios, quem vide.

Pecuniarius, Fructuarius.

6. Quintò, dividitur ratio pensionis; eri enim census pecuniarius, si solvitur pecunia: Fructuarius, si fructus, oleum, frumentum, vinum, & c. quæ ex re percipiuntur.

Certus, Incertus.

7. Sextò denique, certus dicitur census, si debeat solvi determinata pars fructuum, puta semper, & in omni eventu; quinque mensuræ hordei, vini, & c. Incertus, si indeterminata, seu, ut aliqui loquuntur, aliquota, puta, tertia, vel quarta, vel quinta pars fructuum, qui ex re, illo anno, provenient.

CAPUT II.

De Iustitia prædictorum Contractuum.

Prædictos census esse ferè omnes licitos, & justos, nisi aliunde, sive in pretio, sive ex aliquo adjuncto delinquatur, tanquam certum supponimus omnes.

Dixi, ferè quia dubitatur, ut volunt Val. *com. 3. 2. d. 9. part. 2. & quæst. 25. p. 2. & Less. l. c. cap. 22. num. 18.* de merè personali, deque vitalitio, de quibus hic breviter. Nec omittimus tamen dicere id, quod scitu necessarium erit de reali.

§. I. Personalis, an sit licitus?

1. **D**ico primò, hunc esse justum, ac licitum ex natura sua, quia à veritate aberrat id, quod aliqui cum Navarro dicunt, hunc contractum non esse, nisi mutuum cum lucro, atque adeò esse meram usuram: aberrat, inquam, à veritate, nam contractus hic est emptio fructuum, seu lucri, quod homo opera sua acquirere potest. Sicut ergo omnes concedimus, censum realem esse licitum, quia per illum emitur ius ad percipiendos fructus agri, domus, piscinæ, & cætera, ita concedere debemus, esse licitum, emere ius ad fructus, quo homo sua arte, & opere facere potest.

2. Sed adverte primò, quod sicuti venditor tunc debet hoc efficere, ne fraudet emptorem, ex quibus solvere possit pensionem, sic emptor debet, in emendo ejusmodi censum, cognoscere, talem personam esse idoneam, ad lucrandam illam pensionem, quam venditor vendit: lucrandam, inquam, quæ id est, venditoris industria, officio, officio, & c. sed nihil emerit, unde pensionem iniuste sumeret.

3. Obiicies cum Navar. Martinus V. & Calistus III. in suis Bullis paulò pòst referendis, solum dixerunt, census reales esse licitos; ergo personales reprobarunt. Respondendo, dictos Pontifices non negasse, census personales esse licitos, sed solum declarasse, census reales licitos esse, de quibus interrogati fuerunt, ut loco citato notat Valent. Quare nihil contra nos.

4. Dico tamen secundò, census hos personales propter fraudis, & usuræ timorem, esse jure Pontificia prohibitos, nam propterea addidimus in præcedenti conclusione illud (ex natura sua.) Hæc conclusio patebit ex dicendis, quia Pontifices semper requirunt census debere constitui in re immobili. Quoniam ergo prohibitio fundatur in præsumptione fraudis, & usuræ, si hæc verè, omnibus consideratis, absunt, licitus erit in foro conscientie contractus, si cætera adsint; nam in foro fori iudices debent judicare juxta prædictum jus Pontificium.

§. II. An